

Palestina: hi ha una tercera 'intifada' liderada per les noves generacions?

La nova situació de tensió als territoris palestins pot derivar en una tercera 'intifada'. Les noves generacions palestines estan responent amb contundència contra la situació, però també aprenen a resistir des de la no-violència a través dels comitès populars que es distancien cada cop més dels partits polítics.

Sara Vilà / @saravilagalan (Jerusalem)

La nova situació de tensió als territoris palestins pot derivar **en una tercera 'intifada'**. Les noves generacions palestines estan responent amb contundència contra la situació, però també aprenen a resistir des de la no-violència a través dels comitès populars que es distancien cada cop més dels partits polítics.

A finals de setembre va tenir lloc una nova restricció per part del Govern israelià, que decideix **limitar als musulmans l'entrada a la mesquita d'Al-Aqsa** (695 dC), un lloc sagrat no tan sols per als palestins musulmans, sinó també per a la minoria cristiana i jueva palestina. Tot i els intents del Govern israelià de convertir la situació actual en un conflicte religiós, el fet és que la simbologia d'Al-Aqsa va més enllà de la religió: és història, és patrimoni cultural i arquitectònic. Per tant, un dels símbols que els palestins llueixen com a iconografia als menjadors de qualsevol llar, als establiments comercials, incrustada en anells, collarets i tot tipus de 'gadgets' comercials que compren els pocs turistes que en aquests moments vénen a Palestina conscients de quina és la situació de militarització.

Dels preus astronòmics que es poden detectar a les botigues del voltant de l'església de la Nativitat a Betlem, a la mesquita d'Abraham a Hebron (Al-Khalil en àrab) o a la ciutat vella de Jerusalem (Al-Quds), se'n deriva que tot aquest patrimoni no són només temples espirituals, si bé són el bressol de les religions monoteistes: són alhora **una font important per a l'economia local i una atracció per al turisme** internacional creient, agnòstic o ateu.

Des dels acords d'Oslo de 1993, l'economia, l'electricitat, l'aigua i la seguretat (l'Exèrcit en exclusivitat) depenen en bona part del Govern israelià. A efectes pràctics, l'Autoritat Palestina és una mena d'Administració de segon nivell territorial que veu diàriament com se li vulneren les seves poques competències i com avança l'ocupació a través dels assentaments d'israelians ja denunciats reiteradament per organitzacions internacionals i l'ONU. Tal com teoritza l'historiador israelià **Ilan Pappé**, al Govern de Netanyahu, associat amb l'extrema dreta, només li queda construir el tercer temple a Al-Aqsa però també **controlar l'economia local dels territoris palestins per maquetar un projecte que comporta l'ocupació total de Palestina** i la creació d'un Estat jueu com dissenyà el sionisme a finals del segle XIX.

És la tercera 'intifada'?

En poc menys de dos mesos d'alta tensió ja són més de **90 palestins morts** i més de 10.000 ferits —segons el Ministeri de Sanitat palestí— i uns 1.195 palestins i palestines arrestades, dels quals 177

són menors d'edat (Addameer). D'altra banda, també hi ha **16 israelians morts** però, fins ara, cap arrestat.

La desproporció de xifres entre els palestins morts i empresonats envers els israelians és des del 1948 una constant. Malgrat tot, les anàlisis de la comunitat internacional i d'alguns mitjans de comunicació, quan no decideixen referir-se als palestins com a "terroristes", posen els palestins i els israelians en una mateixa balança utilitzant expressions d'equidistància com "conflicte araboisraelià" o "guerra" i obvien termes com ocupació en el cas dels assentaments d'israelians, el terme massacre en els bombardejos de Gaza o el concepte de crim de guerra pel que fa a la destrucció d'hospitals i s'escoles de la UNRWA (Agència de les Nacions Unides pels Refugiats de Palestina).

Les '**intifades**' no necessàriament beneficien els palestins. De fet, la segona 'intifada', coneguda amb el nom d'Al-Aqsa i que va tenir lloc entre el 2000 i el 2005, va comportar un càstig col·lectiu i un retrocés en els drets polítics, civils, socials i culturals del poble palestí, i la seva imatge a escala mundial també es va veure deteriorada en tractar-se d'una 'intifada' armada.

De la mateixa manera que la segona 'intifada' va començar amb l'entrada d'**Ariel Sharon a la mesquita d'Al-Aqsa** envoltat de militars, aquest aixecament popular s'enceta també amb la vulneració dels drets dels musulmans d'accés a la mateixa mesquita. Si més no, "la contestació dels joves a aquesta nova provocació està sorprenent tant la comunitat israeliana com la comunitat palestina". Segons **Jamal Jamah, de Stop de Wall**, "ningú donava res per aquests joves; pensàvem que era una generació perduda i adormida, i de sobte estan responent amb molta ràbia i més contundència que mai".

Des de fa un mes proliferen els grups de joves ('xabb'), nois i noies que protesten als carrers, i són nombroses les imatges descontextualitzades dels seus sofisticats llançaments de pedres, però és necessari ampliar la imatge per entendre a què són deguts. A conseqüència dels murs aixecats, del bloqueig permanent a Gaza i de la incomunicació entre territoris palestins ocupats després de la segona 'intifada', no és possible l'entrada d'armament ni dels "presumptes terroristes". L'enfrontament, però, existeix. Els palestins no es defensen amb kalàixnikovs, sinó amb **pedres, ganivets casolans o còctels Molotov**, els quals han de competir amb les pistoles i els M16 que qualsevol civil israelià té dret a dur a sobre, a diferència dels palestins. També han de competir amb els soldats armats, contra els jeeps i els tancs d'un dels exèrcits més poderosos del món.

No és clar a qui pot beneficiar una tercera 'intifada', però és que "ni tan sols és clar que sigui una 'intifada'", diu **Ahmad Barghouti, conegut reporter de televisió i professor a la Universitat d'Al-Quds**. Ell prefereix parlar d'"aixecament popular". Jamal Jamah sí creu que aquesta situació té tots els elements per denominar-la 'intifada', ja que la traducció a l'àrab d'"aixecament popular" o, en anglès, 'uprising' és 'intifada'. No sembla haver-hi un acord clar entre els palestins per definir-ho com a tercera 'intifada' perquè les revoltes populars no han deixat mai d'existir durant els oficialment anomenats "períodes de pau".

Un canvi generacional palestí

Barghouti creu que no es pot entendre l'aixecament actual sense una **perspectiva generacional** i el que ha aportat cada generació de palestins a les dues 'intifades anteriors' i esgrimeix que es necessita més temps per convertir aquest aixecament en 'intifada' i que tingui alhora un efecte real sobre els israelians com el van tenir les 'intifades' anteriors. "A diferència d'abans, els israelians controlen qualsevol moviment, especialment a Jerusalem, i no és fàcil fer participar la gent de generacions anteriors en aquest aixecament perquè és com el Quixot que lluita contra molins de

vent; abans veies els efectes, i ara no. I si en algun lloc pot tenir algun efecte, és a Jerusalem. Els palestins de Jerusalem són com un mosquit en una gran habitació que poden canviar-nos la vida en una nit, però la resta som un mosquit fora de l'habitació, no tenim gran cosa a fer", assegura.

Des de fa alguns anys es pot percebre **un divorci entre els partits, els líders polítics clàssics palestins i les classes populars**, les darreres més liderades actualment pels comitès de resistència popular. Els joves líders dels comitès coordinen una mena d'**'e-Intifada' a través de Facebook** i la resta semblen esperar els seus 'posts' per saber on han d'anar. Les imatges i les xifres de morts, arrestats, bombardejos registrats en fotos i vídeos corren viralment per les xarxes socials i resulten del tot incontrolables per Israel i els seus socis occidentals però també per a l'Autoritat Palestina. La multiplicació exponencial de la informació per les xarxes resultaria un element que diferencia aquesta escalada de tensió de les dues 'intifades' anteriors.

La 'generació Oslo': entre les fones i la lluita no violenta

Salah Ajarma és el director del centre juvenil LAJEE del camp de refugiats Aida de Betlem. No l'entusiasma el terme 'generació Oslo' amb referència als i les joves palestines que van néixer enmig d'una certa esperança per aconseguir la pau. Amb el pas del temps, els acords d'Oslo sembla que no van satisfer ningú, ni els israelians ni els palestins, fet que també fou un detonant per a la segona 'intifada'.

Ajarma considera que és important entendre que els joves que busquen deliberadament l'enfrontament amb els soldats israelians saben que poden morir, però això ho deixen en segon pla: "És la desesperació i l'afartament general, la sensació que res ni ningú, cap autoritat, els pot protegir ni els pot garantir un futur", assegura.

Ajarma remuga quan parlem de 'generació Oslo' perquè aquest nom comporta ara mateix connotacions negatives i de fracàs, i creu que "els que no van liderar les negociacions no n'haurien de pagar les conseqüències". Hi afegeix: "Alguns pensaven que Oslo canviaria alguna cosa, però la situació a les presons ha empitjorat molt i els assentaments han avançat i continuen avançant com una plaga. Els líders palestins que van propiciar Oslo estan frustrats i els seus fills també. Molts partits que es consideren contraris als acords d'Oslo hi estan involucrats d'una manera o d'una altra; per això **el Gihad Islàmic** té més credibilitat perquè els va rebutjar i no els va acatar. Molts joves han perdut la fe en les organitzacions polítiques perquè no són coherents amb el que diuen i el que fan".

Mentre parlem dins del centre, pels carrers del camp de refugiats passen nens palestins amb carretons carregats de pedres per preparar els enfrontaments que tindran lloc a la tarda. Com gairebé cada dia en aquest darrer mes, els 'xabb' se la jugaran al costat del mur que separa el costat palestí de l'israelià i utilitzaran les fones per llançar pedres als soldats israelians, ells entraran pels carrers com si es tractés d'una cavalcada de reis amb llums de colors; és el gas lacrimogen i el foc real que desapareixen des dels jeeps indiscriminadament. En aquest moment, la 'kufiya' (mocador palestí) cobrint els rostres i els cabells és més útil que mai per no inhal·lar el fum i per no fer pudor de sofre durant una setmana. La premsa fa ús de la màscara antigàs i la resta de veïns que passen per allà quan surten de treballar o van a comprar tanquen les finestres dels cotxes amb cara de resignació.

La majoria de palestins abatuts morts o ferits són joves entre 11 i 28 anys. Tal com denuncien els sanitaris i els periodistes, en moltes ocasions els soldats, fent un cordó, han impedit que els serveis d'emergències o la Mitja Lluna Roja els donessin assistència mèdica deixant-los a terra dessagnant-se vius. **Eugenio García, periodista de llarga trajectòria a Palestina**, fins i tot

denúncia que aquests mateixos nois han aparegut amb ganivets al costat que no havien utilitzat.

Lema Nazeeh és advocada i treballa per a la Coordinadora de Comitès de Lluita Popular (no violenta). Les seves activitats van des del moviment BDS (Boicot, Desinversions i Sancions) fins a manifestacions pacífiques, vagues, vagues de fam i tallar carreteres o accessos als assentaments de colons a la construcció de noves urbanitzacions. El cas més conegut va ser Bab el Xams: "Les manifestacions solen ser sufocades pels soldats israelians, i davant dels gasos lacrimògens i els tirotejos nosaltres ens defensem i agafem el que tenim més a l'abast; això vol dir llençar pedres o el que tinguem a la vora, però no vull entrar en aquest debat perquè ens desconcentra del nostre objectiu, que és passar de la reacció o la contestació a les agressions dels israelians a l'acció no violenta perquè siguin els israelians els que hagin de reaccionar. Nosaltres fem que els rols canviïn".

Des d'un punt de vista comunicatiu, Barghouti creu que, si les activitats dels **Comitès de Lluita Popular** volen continuar tenint èxit, cal que vagin innovant. Opina que Bab el Xams va tenir repercussió als mitjans perquè construir una vila amb noves tecnologies va ser una idea original en el seu moment, però repetir sempre les mateixes accions i manifestacions finalment acaba no generant interès periodístic.

Els comitès de resistència popular de **Stop de Wall**, nascuts el 2002, treballen coordinats amb els de Comitès de Lluita Popular més recents (2008), tot i que hi ha un cert recel entre ells i el fet de compartir la desafecció pels partits polítics els pot dur a crear noves supraestructures organitzatives i qui sap si en un futur, una nova organització política que regeneri o que substitueixi els partits palestins tradicionals.

Qui beneficiarà la tensió?

Que el nou aixecament popular beneficiï uns o altres dependrà de quina en sigui la lectura internacional. Si després d'aquest aixecament Israel aconsegueix introduir més aïllament, més càstigs col·lectius, més assentaments o apropiar-se la gestió de més patrimoni religiós i cultural, és clar que el màxim beneficiat de nou en serà el projecte sionista israelià. No obstant això, una altra de les situacions diferencials és que **Netanyahu està sobrepasant els seus propis límits amb la comunitat internacional** i per primer cop aquesta no sembla estar per la labor de fer grans pronunciaments a favor del seu Govern.

La visita de Benjamin Netanyahu al Congrés dels Estats Units convidat per l'oposició republicana va molestar **Barack Obama** i va malmetre les relacions amb la Casa Blanca; després dels atacs a 'Charlie Hebdo' el primer ministre israelià va ser abandonat pels líders occidentals a peu d'autobús evitant fer-se fotografies amb ell; unes polèmiques declaracions exculpant a Hitler de l'extermini dels jueus i assenyalant el gran muftí de Jerusalem, Haj Amín Al-Husseini, van irritar **Angela Merkel**, i, finalment, les comparacions dels atacs terroristes perpetrats a París amb els atacs comesos contra israelians exigint a la comunitat internacional condemnar-los amb la mateixa contundència no han rebut cap resposta. El Govern israelià ja no passa pel seu millor moment de reputació internacional i resulta un convidat incòmode per a les democràcies occidentals.

Sara Vilà és exdiputada d'ICV-EUiA al Parlament i màster en ciències polítiques a la Universitat del Caire (Egipte). Ha treballat a l'Institut Europeu de la Mediterrània